

Тема 2.10 Глобалізація економічного розвитку.

1. Сутність сучасної глобалізації.
2. Форми економічної глобалізації
3. Фактори та особливості сучасної глобалізації.
4. Глобальні економічні проблеми.
Вирішення екологічних проблем

1. Сучасна глобалістика виступає як складна нерівноважна система різних теоретичних підходів (економічних, політичних, соціофілософ-ських, природних і т. ін.), які поєднуються з глобалізмом як принципом, котрий вимагає: загальносистемного погляду на єдність світу, загальних взаємозв'язків людини, економіки та природи, розуміння єдності стану цієї системи, оскільки в межах дослідницького поля завжди виявляються проблеми, напруженості та конфлікти, а також катастрофи, які характеризують сучасне буття людства на планеті.

Глобальні проблеми можна визначити як проблеми, що виникають у результаті розвитку креативних сил в умовах науково-технічного прогресу і досягнення таких масштабів суспільного виробництва, коли з'являється загроза порушення балансу між суспільством і природою. Ці проблеми, від вирішення яких залежать існування та прогрес людської цивілізації, вимагають своєї реалізації, що можливе лише за умов раціонального поєднання національних зусиль з діяльністю ефективною системою міжнародного співробітництва.

Можна виділити такі структурні рівні процесів глобалізації:

- **Локальний** — охоплює рівні мікроекономічних одиниць від критого економічного простору.
- **Мікроекономічний** — охоплює рівні виробничого процесу в системі господарських одиниць.
- **Регіональний** в межах макроекономіки окремих держав — охоплює комплекс секторів регіональних економік.
- **Національний** — це взаємодіючі сектори господарських комплексів областей у межах національних економік.
- **Мезорегіональний** — охоплює прикордонні регіони сусідніх країн.
- **Макрорівень** — країни, що складають певний регіон світу.
- **Мегарівень** — сектори глобального економічного середовища.

2. Горизонтальна глобалізація проявляє себе під час злиття фірм, що продукують подібні або однорідні товари і за мету ставлять завдання їх подальшої реалізації через спільну систему розподілу, отримуючи при цьому додатковий прибуток за рахунок виробництва за кордоном товарів, які є аналогічними для фірми в країні базування.

Вертикальна глобалізація передбачає об'єднання фірм, що функціонують у різних виробничих циклах.

Зона преференційної торгівлі — це зона з пільговими торговельними умовами, у якій дві або більше країн створюють преференції або умови зменшення взаємних тарифів з імпорту товарів, одночасно зберігаючи високі тарифи для інших.

Для зон вільної торгівлі діє особливий пільговий режим торгівлі для країн-учасниць за рахунок усунення внутрішніх тарифів при збереженні їх у торгівлі з іншими країнами.

Митний союз — це угода двох або декількох держав, яка передбачає усунення внутрішніх тарифів та встановлення спільного зовнішнього тарифу.

3. Ефективність міжнародної економічної глобалізації досягається за рахунок таких чинників: усунення дискримінації та бар'єрів між країнами — учасницями глобалізованих угруповань у переміщенні товарів, послуг, капіталу, робочої сили та підприємництва; стандартизації та уніфікації у виробничо-комерційній сфері; динамічного ефекту завдяки розширенню ринку та економії за рахунок масштабів виробництва, забезпечення високого рівня конкуренції.

У сучасній світовій економічній науці, як і в економіці, домінує менеджерський підхід, тому сучасна теорія управління в економіці народжувалася і впроваджувалася в межах міжнародного бізнесу, в процесі вироблення корпоративної культури найкращими транснаціональними компаніями з їх системою цінностей, які можна визначити наступним чином:

- **адаптивний підхід**, спрямований на швидке реагування, прийняття рішень на виклик середовища фірм;
- **підприємницький**, або демократичний, стиль управління, що полягає у самостійності, відповідальності і готовності до виправданого ризику;

- **інноваційний підхід**, тобто готовий до сприйняття та реалізації нових ідей у технології, асортименті, управлінні, організації;
- **маркетинговий підхід**, орієнтований на задоволення запитів споживачів;
- **соціально-орієнтований стиль** управління спирається на партнерство працівників фірм, акціонерів, споживачів;
- **інформаційний підхід**, ґрунтується на інформаційній технології.

4. Світове співтовариство було зорієнтоване на пошук ефективних шляхів розв'язання екологічних проблем соціально-економічного розвитку, усунення загрози глобальної екологічної катастрофи, асигнування у сферу природи та раціоналізації природокористування.

Тому на початку ХХІ ст. в розвитку людської цивілізації, прискоренні науково-технічного прогресу набирають сили нові тенденції та підходи до масштабів, способів і методів господарювання. Останні пов'язані з інтенсифікацією та інтеграцією сфер і галузей виробництва, з міжнародним моніторингом природного середовища, ефективних економічних механізмів розв'язання екологічних проблем, раціоналізації природокористування, відтворення екології, якості навколишнього середовища.

Дані ООН свідчать, що майже 900 млн. людей нині проживають у посушливих регіонах планети, де відбуваються процеси інтенсивного опустелювання та виснаження природних ресурсів.

Соціально-економічні та екологічні втрати оцінюються у 40 млрд. доларів. Близько 100 країн зазнають негативного впливу опустелювання, причому 81 з них належать до слаборозвинених.

Сучасна ситуація в системі природокористування характеризується такими особливостями: кількісним розширенням енерго-речовинного обміну між людством та навколишнім середовищем, глобалізацією впливу людини на біосферу, постійно зростаючим негативним антропогенним навантаженням на довкілля.

Усе це вимагає від економічної науки глибокої уваги до сучасних глобальних проблем, потрібен їй специфічний внесок у глобалістику щодо економічного обґрунтування проектів. Це дало б можливість сучасному людству вирішити загрозу глобальних проблем, що з'явилися перед ним і є важливим з точки зору самозбереження людської цивілізації.